

मराठी भाषा भवनचे मुख्य केंद्र दक्षिण मुंबई
किंवा वांद्रा-कुर्ला वसाहत परिसरामध्ये व
उपकेंद्र ऐरोली, नवी मुंबई येथे बांधण्यास
परवानगी मिळणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन

मराठी भाषा विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: मभाभ-२०१६/प्र.क्र.१२८/भाषा-१, (भाग-२)

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.

तारीख: ०५ मार्च, २०१८.

वाचा :

- १) मराठी भाषा विभाग शासन निर्णय क्रमांक : मभाभ-२०१३/प्र.क्र.४०/भाषा-२, दि. १६.०८.२०१३.
- २) मराठी भाषा विभाग शासन निर्णय क्रमांक : मभाभ-२०१३/प्र.क्र.४०/भाषा-२, दि. ३१.०९.२०१४.
- ३) महसूल व वन विभाग शासन निर्णय क्रमांक : जमीन-२५१३/प्र.क्र.९२/ज-२, दि. २३.१०.२०१३.
- ४) महसूल व वन विभाग शासन शुद्धिपत्रक क्रमांक : जमीन-२५१३/प्र.क्र.९२/ज-२, दि. १५.०३.२०१४.
- ५) जिल्हाधिकारी, मुंबई शहर यांचे पत्र क्र.सीएसएलआर/एसअॅडएलआर-१/टे-२/फोर्ट/२०१५/५५७७,
दि.२४.०३.२०१५.
- ६) सिडको महामंडळाचे पत्र क्र. सिडको/सासेवि/२०१८/१२०४, दि.०८.०९.२०१८.

प्रस्तावना :

मराठी भाषेचा विकास व संवर्धन करण्याच्या दृष्टीने शासनाने २०११ पासून स्वतंत्र मराठी भाषा विभाग सुरु केला आहे. या विभागाच्या अखत्यारित (१) भाषा संचालनालय, मुंबई (२) राज्य मराठी विकास संस्था, मुंबई (३) महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई (४) महाराष्ट्र राज्य मराठी विश्वकोश निर्मिती मंडळ, मुंबई ही चार कार्यालये कार्यरत आहेत. सध्या ही कार्यालये मुंबईत विविध ठिकाणी कार्यरत असून या कार्यालयांच्या उपक्रमांमध्ये व कामामध्ये समन्वय साधण्यासाठी ही कार्यालये एका इमारतीत असणे आवश्यक आहे. ही बाब विचारात घेऊन दि. १०.०७.२०१३ च्या तत्कालीन मंत्रिमंडळाच्या बैठकीत रंगभवन, धोबीतलाव, मुंबई या जागेत इमारत बांधण्याचा प्रस्ताव मंजूर करण्यात आला होता. त्या अनुषंगाने संदर्भ क्र. १ मध्ये नमूद केलेल्या दि. १६.०८.२०१३ च्या शासन निर्णयानुसार सदर प्रस्तावास प्रशासकीय मान्यता देण्यात आली होती. यासंदर्भात रंगभवन, धोबीतलाव, मुंबई येथील खुल्या नाट्यगृहाची जागा मराठी भाषा विभागास हस्तांतरित करून या जागेची ताबा पावती मराठी भाषा विभागाच्या नावे करण्यास जिल्हाधिकारी, मुंबई शहर यांनी संदर्भ क्रमांक ५ च्या पत्रान्वये मान्यता दिली होती. तथापि, सदर जागेवर वारसा जपणूक समितीने (Heritage Committee) आक्षेप घेतल्याने मराठी भाषा भवनचे नियोजित बांधकाम करणे शक्य झाले नाही. त्यामुळे मराठी भाषा विभागाची क्षेत्रीय कार्यालये व त्याअंतर्गत सुरु असलेले विविध उपक्रम

याकरीता पर्यायी जागेची निवड करण्याकरीता पुढील मुद्यांवर धोरणात्मक निर्णय घेण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

- १) रंगभवन धोबीतलाव येद्ये “भाषा भवन” या उदिष्टाकरीता नियोजित इमारतीचे बांधकाम कार्यान्वित होऊ शकत नसल्याने यापूर्वी यासंबंधित घेतलेले धोरणात्मक निर्णय रद्द करणे व ही जागा महसूल व वन विभागाला प्रत्यार्पित करणे.
- २) मुंबई परिसरात भाषा भवन मुख्य केंद्र उभारणी करण्याकरीता पर्यायी जागेचा शोध घेणे.
- ३) भाषा विभागाचे विविध कार्यक्रम / उपक्रम / संशोधन या कामांची तातडीची गरज विचारात घेता सिडको महामंडळाने मंजूर केलेल्या जागेत भाषा भवन उपकेंद्र उभारण्यास मंजूरी देणे.

उपरोक्त बाबींवर शासन स्तरावर धोरणात्मक निर्णय घेऊन पुढीलप्रमाणे शासन निर्णय घेण्यात येत आहे.

शासन निर्णयः

रंगभवन ही जागा वारसा जपणूक क्षेत्रातील असल्याने या जागेवर मराठी भाषा भवनाची इमारत बांधण्याचा नियोजित प्रस्ताव कार्यान्वित होऊ शकत नाही ही बाब आता स्पष्ट झाली असल्याने तत्कालीन मंत्रिमंडळाने दि. १०.०७.२०१३ रोजीच्या मंत्रिमंडळाच्या बैठकीत घेतलेला धोरणात्मक निर्णय रद्द करण्यात येत असून त्या अनुषंगाने संदर्भ क्रमांक १ अन्वये निर्गमित करण्यात आलेले आदेश अधिक्रमित करण्यास शासन मान्यता देण्यात येत आहे.

२. यापूर्वी महसूल व वन विभागाकडून मराठी भाषा विभागाच्या इमारत बांधकामाकरीता फोर्ट महसूल विभागातील भूकर क्रमांक १४६९, रंगभवन, धोबीतलाव, मुंबई येथील जागा हस्तांतरित करण्यात आली होती. तथापि, हा मुळ प्रस्ताव आता रद्द करण्यात येत असल्याने संदर्भ क्र. ३, ४ व ५ अन्वये या विभागास वाटप करण्यात आलेली जमीन महसूल व वन विभागास प्रत्यार्पित करण्यात येत आहे.

३. मराठी भाषा विकास, संवर्धनाकरीता विविध भाषिक कार्यक्रम / संशोधन / प्रकल्प या उपक्रमांची तातडीची गरज विचारात घेता मराठी भाषा विभागाकडून सिडको महामंडळाकडे पर्यायी जागेची विचारणा करण्यात आली होती. यासंदर्भात सिडको महामंडळाने ऐरोली, नवी मुंबई येथील भूखंड क्रमांक ६अ, क्षेत्रफळ २००० चौ.मी., सेक्टर-१३, हा भूखंड मराठी भाषा विभागाच्या उपकेंद्राकरीता वाटप करण्याच्या प्रस्तावास संचालक मंडळाने दि. २३.०९.२०१६ च्या सभेमध्ये मंजूरी दिली आहे. त्यानुसार सदर भूखंडक्षेत्र दिर्घकालीन भाडेपट्टीने सिडको महामंडळाकडून ताब्यात घेऊन त्याठिकाणी भाषा भवन उपकेंद्राचे बांधकाम करण्यास प्रशासकीय मान्यता देण्यात येत आहे.

४. मराठी भाषा विकास व संवर्धनाकरीता दक्षिण मुंबई ते वांद्रा-कुर्ला वसाहत या परिसरात मराठी भाषा विभागाच्या प्रशासकीय कार्यालयांची उभारणी करण्याच्या अनुषंगाने योग्य जागेची निवड करण्याकरीता मा. मंत्री, (मराठी भाषा) यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती स्थापन करून याबाबतचा निर्णय घेण्यास शासन मान्यता देण्यात येत आहे. समितीची रचना व कार्यकक्षा याबाबत स्वतंत्रपणे आदेश निर्गमित करण्यात येतील.

५. मराठी भाषा उपकेंद्राकरीता सिडको महामंडळाने मंजूर केलेल्या भूखंड क्र.६अ, अंदाजे क्षेत्रफळ २००० चौ. मी., सेक्टर १३, ऐरोली, नवी मुंबई येथील सदर भूखंड दिर्घकालीन भाडेपट्टी तत्त्वावर घेण्याकरीता विहित कार्यपद्धतीनुसार कार्यवाही करण्यास प्रशासकीय मान्यता देण्यात येत आहे.

६. सिडको महामंडळाकडून कलविण्यात आल्याप्रमाणे प्रचलित दरानुसार भूखंड भाडेपट्टीचे एकूण शुल्क रु. ३,६३,४८,९२०/- (अक्षरी रु. तीन कोटी त्रेसष्ठ लाख अड्डेचाळीस हजार नऊशे वीस फक्त) इतकी रक्कम सिडको महामंडळाकडे अदा करावयाची आहे. या रकमेपैकी १०% इसारा रक्कम व भाडेपट्टी शुल्क मिळून एकूण रु. २,४०,००,०००/- (अक्षरी दोन कोटी चाळीस लाख फक्त) इतकी रक्कम सन २०१७-१८ या वित्तीय वर्षात विभागाकडील मंजूर झालेल्या अनुदानातून भागविण्यात येत आहे. तसेच भाडेपट्टी शुल्काची उर्वरित रक्कम सन २०१८-१९ या आगामी वित्तीय वर्षात मंजूर होणाऱ्या वित्तीय अनुदानातून सिडको महामंडळास प्रदान करण्यास व भाषा भवन इमारतीच्या बांधकाम आराखड्यास मंजूरी दिल्यानंतर बांधकामाकरीता विहित रक्कम पुढील आर्थिक वर्षात टप्प्याटप्प्याने मंजूर करण्याकरीता आवश्यक तरतूद करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

७. सदर खर्च मागणी क्रमांक झेडएफ -४, मुख्य लेखाशीर्ष ४०५९, सार्वजनिक बांधकामावरील भांडवली खर्च, (०१), कार्यालयीन इमारती, (०५१) बांधकाम, (००) (०१) मराठी भाषा संशोधन, विकास व सांस्कृतिक केंद्र स्थापन करणे, ५३ मोठी बांधकामे, (४०५९ २५३२) या अंतर्गत वेळोवेळी मंजूर होणाऱ्या अनुदानातून भागविण्यात यावा.

८. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०१८०३०५१७२७१८०२३३ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(अपर्णा अ. गावडे)

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

- १) महालेखापाल, महाराष्ट्र-१ (लेखापरीक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई, नागपूर,
- २) महालेखापाल, महाराष्ट्र-२ (लेखापरीक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई, नागपूर,
- ३) मा. मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
- ४) अपर मुख्य सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- ५) अपर मुख्य सचिव, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- ६) प्रधान सचिव, नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- ७) प्रधान सचिव, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- ८) प्रधान सचिव, पर्यटन व सांस्कृतिक विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- ९) प्रधान सचिव, मराठी भाषा विभाग, यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई,
- १०) सर्व मा. मंत्री/ राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
- ११) विरोधी पक्ष नेते, विधानपरिषद / विधानसभा, विधानमंडळ, मुंबई,

- १२) मा.मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
- १३) व्यवस्थापकीय संचालक, शहर व औद्योगिक विकास महामंडळ (महाराष्ट्र) मर्यादित (सिडको), मुंबई,
- १४) मुख्य सामाजिक सेवा अधिकारी, शहर व औद्योगिक विकास महामंडळ मर्यादित, सिडको भवन,
सी.बी.डी. बेलापूर, नवी मुंबई- ४०० ६१४,
- १५) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,
- १६) मा.राज्यपाल यांचे सचिव, मुंबई,
- १७) जिल्हाधिकारी, मुंबई शहर, मुंबई,
- १८) सर्व अवर सचिव, मराठी भाषा विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- १९) संचालक, भाषा संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई,
- २०) सचिव, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई
- २१) सचिव, महाराष्ट्र राज्य मराठी विश्वकोश निर्मिती मंडळ, मुंबई,
- २२) संचालक, राज्य मराठी विकास संस्था, मुंबई,
- २३) निवासी लेखा अधिकारी, मुंबई,
- २४) निवड नस्ती (भाषा - १)